

Motion till riksdagen 2017/18:2341

av **Daniel Riazat m.fl. (V)**

Fritidshem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att ta fram rekommendationer för gruppernas storlek och personaltäthet i fritidshemmen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda utvecklade möjligheter till vidareutbildning och validering för anställda på fritidshem som saknar pedagogisk högskoleexamen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med förslag om att arbetsmiljölagen ska omfatta elever i fritidshem på ett liknande sätt som den omfattar elever i grund- och gymnasieskola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Fritidshem med hög pedagogisk kvalitet

Fritidshemmen är en del av en samlad skoldag och ska därför hålla lika hög kvalitet som skolan. Många barn börjar och slutar sin dag på fritidshemmet. Tyvärr vistas många av dem i en torftig och osäker miljö eftersom grupperna är för stora och personalen för få för att en meningsfull verksamhet ska kunna erbjudas. En satsning på ökad personaltäthet i fritidshemmen är helt nödvändig för att förbättra arbetsmiljön för både anställda och barn. Det skulle förbättra möjligheterna att bedriva en meningsfull verksamhet med hög pedagogisk kvalitet. Därför kom Vänsterpartiet överens med regeringen om ett förslag till sådan satsning i budgetpropositionen för 2016.

Denna satsning är dock inte hela lösningen när det gäller personalsituationen på fritids. Även om situationen blivit något bättre efter Vänsterpartiets överenskommelse med regeringen så är det inte tillräckligt. År 1990 var det i genomsnitt 8,3 barn per årsarbetare i fritidshemmen. Läsåret 2015/16 var antalet barn per årsarbetare mer än dubbelt så stort: 21,9. Även huvudmännen behöver göra satsningar för att öka personaltätheten. Enligt Skolverket är personal med pedagogisk högskoleexamen mycket vanligare i kommunala fritidshem än i fristående, 50 procent jämfört med 24 procent hösten 2015. Bland fristående fritidshem hade hälften av personalen ”övrig”

utbildning, vilket innebär att de inte har någon utbildning för arbete med barn. I dag saknas dock riktmärken för hur stora grupper som är rimliga och hur mycket personal som bör finnas. Regeringen har tidigare gett Skolverket i uppdrag att återinföra rekommendationer gällande gruppstorlek och personaltäthet i förskolan. Vi anser att sådana rekommendationer också bör finnas när det gäller fritidshemmen. Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att ta fram rekommendationer för gruppernas storlek och personaltäthet i fritidshemmen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Personal med rätt utbildning

Precis som för skolväsendet i övrigt är situationen vad gäller personalförsörjning i fritidshemmen bekymmersam. Alltför få utbildar sig till fritidspedagoger i förhållande till de behov som finns.

Fritidshemmens verksamhet ska hålla hög pedagogisk kvalitet och för oss är det en självklarhet att andelen personal med fritidspedagogexamen eller annan pedagogisk högskoleexamen behöver öka. På både nationell och lokal nivå behöver man arbeta för att göra yrket attraktivare, för att fler ska söka sig dit. De som redan är anställda på fritidshemmen men som saknar relevant utbildning bör dock också vara en självklar målgrupp att rikta särskilda insatser till.

Det bör därför utredas om utvecklade möjligheter till vidareutbildning och validering för anställda på fritidshem som saknar pedagogisk högskoleexamen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Arbetsmiljölagen och fritidshemmen

Arbetsmiljölagen gäller i dag för elever i grund- och gymnasieskola (inklusive förskoleklassen, sameskolan, specialskolan, särskolan och gymnasiesärskolan). Frågan om huruvida arbetsmiljölagen även ska omfatta förskolan och fritidshemmen har diskuterats och utretts flera gånger, senast i betänkandet Bättre arbetsmiljöregler I. Samverkan, utbildning, avtal m.m. (SOU 2006:44). Utredningens slutsats var att det behövs förbättringar av såväl den fysiska som den psykosociala arbetsmiljön i förskola och fritidshem, men att det skulle kunna ske inom ramen för befintliga institutioner och strukturer, bl.a. genom en förstärkt skollagstiftning och bättre samarbete mellan myndigheter. I direktiven till utredningen ingick emellertid endast att ta ställning till om just arbetsmiljölagen skulle föreslås gälla i förskola och fritidshem. Därför lämnade utredaren inga konkreta förslag till förändring av övrig lagstiftning eller myndigheters regleringsbrev. Någon sådan avgörande förbättring, med avseende på arbetsmiljön i förskola och fritidshem, vare sig av lagstiftning eller av myndigheternas uppgifter och skyldigheter, har ännu inte genomförts.

Frågan om arbetsmiljölagens tillämpning handlar inte bara om ett långsiktigt systematiskt arbetsmiljöarbete utan också om konkreta och mer eller mindre akuta arbetsmiljörisker. Ibland hänvisas det till att när stora risker finns så kan Arbetsmiljöverket eller skyddsombud vidta åtgärder till skydd för personalen och på så

sätt skyddas även barnen indirekt. Men risker kan se olika ut beroende på om det är vuxna eller små barn som ska skyddas.

Eftersom arbetsmiljölagen gäller för övriga skolformer (undantaget förskolan) men inte för fritidshemmen så varierar arbetsmiljöskyddet för yngre skolbarn under dagen. En olycka som sker under skoltid kan anmälas till Arbetsmiljöverket, men det gäller inte för samma olycka före eller efter skoltid, trots att verksamheten ofta bedrivs i samma lokaler. Detta är inte rimligt.

Det finns förstås flera olika vägar att gå för att förbättra arbetsmiljön för barnen i fritidshem. Arbetsmiljölagen bör vara ett av dessa verktyg. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att arbetsmiljölagen ska omfatta elever i fritidshem på ett liknande sätt som den omfattar elever i grund- och gymnasieskola. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Daniel Riazat (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Höj Larsen (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)

Ali Esbati (V)

Momodou Jallow (V)